

VANAEMA AIA KÕRVITSAD JA KURGID

Kõik pärandsordid on avatud tolmljad ja neilt saad ise seemneid võtta. Kõik kõrvitsalised on risttolmljad, see tähendab, et kõik sama liigi sordid ristuvad omavahel. Vahekaugust teiste sortidega tuleb hoida vähemalt 500 meetrit ja parimate seemnete saamiseks istuta lähestikku vähemalt 6-12 sama sordi taimi.

Pärandsordid on maitsvad ja vastupidavad ning igal neist oma eriline omadus, miks teda kasvatada. Üldiselt on nad väiksema saagikusega kui hübriidid, aga seda ka mitte alati. Seemned olen saanud seemnevahetustest, käest-kätte üle maailma teiste seemnesäilitajate käest. Eesti pärandsortide nimed on pandud selle järgi, kuidas neid pärandihoidjad on nimetanud. Võõrkeelsed nimed olen jõudumööda eestistanud, nii nagu seda kõik teised riigid teevad. Ei saa ju eeldada, et me kõik oskame hiina, vene, hispaania, prantsuse, läti, jne keelt. Nimi tavaliselt iseloomustab sorti.

Hääd kasvatamist ja ise seemnete võtmist!

Nr	Nimi	Lühikirjeldus	Muu
	KÕRVITSAD	Kõrvitsatelt saad võtta seemet, kui naabruses pole teisi kõrvitsasorte kasvamas. Liigid omavahel ei risttolmle. Kiika ka naabri aeda. :) Ega ilmaaegu öelda, et naabritega tuleb hästi läbi saada.	
1.	Kõrvits 'Marina di Chioggia' (<i>Cucurbita maxima</i>)	Itaalia pärandsort, roheline, krobeline sinakas-rohelise koorega, väga rikkaliku ja magusa maitsega, tumekollase viljalihaga, 2-5 kg suurused viljad. Ühel taimel 1-3 vilja, seega soovitan külvata rohkem taimi.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
2.	Hokkaido kõrvits (<i>Cucurbita maxima</i>)	Parimad kõrvitsad salatiks, supiks, praeks ja koogiks. Üliõhukese koorega, söödav koos koorega, viljaliha tihe ja pähklise maitsega. Viljad kaaluvad keskmiselt 500 grammi kuni 3 kilo.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
3.	Viigilehine kõrvits (<i>Cucurbita ficifolia</i>)	Väga eriline kõrvits Mehhikost, seal tuntud nimega Chilacayote. Valge viljalihaga, seemned mustad nagu arbuusil, noored viljad söödavad nagu suvikõrvitsad, täiskasvanud viljad sobivad hästi kõrvitsakommide ja kuldse moosi tegemiseks, värskelt smuutidesse ja värskettesse salatitesse, värskendava vee maitsestamiseks. Väga võimsa kasvuga, varuge ruumi.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
4.	Muskaatkõrvits 'Provansi Muskus' (<i>Cucurbita moschata</i>)	Suur soojalemb, valmimiseks vajab pikka suve-sugist, ühelt taimelt saad maksimaalselt 1-3 kõrvitsat, parimate maitseomaduste saamiseks lase järelvalmida vähemalt kaks-kolm kuud, viljaliha tumeoranž, kõrvitsapiruka jaoks parim kõrvits, marineerimiseks ei kõlba kohe kuidagi, aga supi, prae ja kõiksugu küpsetiste jaoks ülihea.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
5.	Suvikõrvits 'Costata Romanesco' ehk kabatsokk ehk rullkõrvits (<i>Cucurbita pepo</i> Zucchini)	Itaalia pärandsort, roheline-triibulised, maitsvad viljad ja õied.	Pakis 12 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.

KURGID	Kurkidelt saad võtta seemet, kui naabruses pole teisi kurgisorte kasvamas. Kõik sama liigi sordid ristuvad omavahel.	
1. 'Jõepera' (<i>Cucumis sativus</i>)	Eesti pärandsort Jõepera külast. Kasvab väga hästi avamaal. Viljad lühikesed ja helerohelised. Pärandi hoidja Mare Tiirmaa. Saadud Tõnu Tiirmaa käest, kelle vanaema (Leida-Rosalie Sokmann) sai selle sordi Kivirand Leida kaest, kes elas sama küla naabertalus - Jõepera külas, praegune Räpina vald (Mehikoormast veidi põhja pool, Lämmijärve ääres). Seal hakati seda kurki kasvatama tõenäoliselt umbes 1950-ndate aastate paiku, eesmärgiga turustada ja raha teenida - vast loodud kolhooside ajal polnud palkasid, ega muid olulisi sissetulekute allikaid. Kurke soolati tünnidesse ja viidi Leningradi turule. Presentkattega veoauto (nagu sõdurite veok) tuli külla ja inimesed erinevatest taludest ronisid koos oma hapukurgi tünnidega peale. Sõit kestis terve öö, kurgikasvatavad ööbisid tünnid peal ja najal. Turul läksid nende kurgid hästi kaubaks. Räägitakse isegi, et naaber müüjad ostsid mõned kurgid, et neid oma kaubale reklaamiks maitsemiseks panna. Kust see sort alguse on saanud ja kaua seda seal Peipsi ääres kasvatatud on, ei oska keegi arvata. Ema mäletamist mööda veel niipalju, et Piirissaarel kasvatati aktiivselt kurke ja sibulaid ning tõenäoliselt saadi osa sorte sealtkaudu. See sort ei ole kindlasti 'Muromi', mida seal kandis samuti tunti. Kui see sort piisavalt vett ei saa, siis lähedavad otsad mõrudaks, teinekord võivad ka piisava vee korral otsad mõruda olla. Hapendamisel ja marineerimisel mõrusus kaob.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
2. 'Della valge' (<i>Cucumis sativus</i>)	Valgekooreline, maitsev, pikalt säiliv mõruvaba, lühiviljaline kurk, 10-15 sm, sobib hästi avamaakurgiks. Kurgil on nii emas- ja isasõied, see tähendab, et vajab tolmlemisel mesilaste või teiste putukate abi nagu kõik vanad sordid. Teistest kurgisortidest eraldi kasvatades saab ise kurgilt võtta sordiehtsaid seemneid. Sort on pärit USA-st Kansasest, kus on teda kasvatatud alates 1900. aastast.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
3. 'Pariisi lühike' (<i>Cucumis sativus</i>)	'Parisian Pikcling' - Sobib nii kasvuhoonesse kui avamaale. Rohke saagi tarvis tuleb olla hoolas ja noored kurgid varakult korjata, ei ole mõruvaba, seega vajab rohkem kastmist ja hoolt. Hapendamisel ja marineerimisel mõrusus kaob.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
4. 'Suyo pikk' (<i>Cucumis sativus</i>)	Ülipika viljaga mõruvaba kasvuhoonekurk Põhja-Hiinast (olen saanud hääd saaki ka avamaal). Vaieldamatult minu lemmik kurk. Kurgid kasvavad kuni 60 sm pikaks, on ülimatevad, saagikad, näevad natuke õelad, ei ole siledad, ning kui sul on kasvuhoones neid vähemalt kaks taime, siis saad ise ka seemneid võtta, kui teisi kurke läheduses pole.	Pakis umbes 25 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.
5. Mehhiko pisikurk ehk Hiirmelon (<i>Melothria scabra</i>)	Mehhikost pärit looduslik liik. Tõeline ronija, parema saagi saad kasvuhoones, kui lased metsikult võsastuda. Viljad pisikesed 2-4 sm, sobivad süüa värskelt, marineeritult ja hapendatult. Lisaks pisikurkidele kasvatab taime maa sisse maitstva mahlase mugula.	Pakis umbes 20 seemet. Seemned säilivad idanemisvõimelistena kuni 4-6 aastat.